

Sınıf Yönetimi

Editörler:

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU • Kübra YENEL

Editörler: Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU - Kübra YENEL

SINIF YÖNETİMİ

ISBN 978-625-7582-72-8

DOI 10.14527/9786257582728

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Eylül 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141 A/33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Öğretmenlik mesleğinin en önemli özelliklerinden birisi hiç şüphesiz eğitim-öğretim faaliyetleridir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin başarılı olabilmesinin ön koşulu ise etkili bir sınıf yönetiminden geçer. Küçük oğlum Talha Eren, ortaokulda öğrenci olduğu yıllarda, yeni gelen fen bilgisi öğretmeninin nasıl olduğunu, ders anlatma biçiminin kendisine uyup uymadığını sormuştum. Oğlum bana: “Öğretmen iyi olmasına iyi de sınıfa hâkim olamıyor. Bir kere sınıfı susturabilse aslında çok şey öğretecek.” demişti. Öğretmenin alan bilgisi çok iyi düzeyde olsa bile sınıf yönetimi alanındaki yetersizliği, öğretmenlik mesleğindeki akademik başarısını olumsuz yönde etkileyecektir. Özellikle mesleğin ilk yıllarında, sınıfa hâkim olma sürecinde başarısız olan öğretmenler, öz güvenlerini yitirebilmekte, daha sert ya da daha vurdumduymaz tavırlar içerisine girebilmektedir. Her ikisi de sorunlu bir öğretmenlik döneminin başlamasına neden olmaktadır.

Sınıf yönetiminde etkili olan değişkenlerin başında öğretmenin liderlik kapasitesi ve liderlik rolünü etkili oynaması gelir. Lider öğretmenler, sorunlar ortaya çıkmadan önce sorunları çözmeye daha başarılıdır. Bu sebeple sınıf yönetiminde başarılı olmak ve alanda başarılı işler yapmak isteyen öğretmenlerin liderlik becerilerini geliştirmeleri gerekir.

Sınıf yönetiminin temelinde öğrenciyi tanıma, öğrencinin kişilik özelliklerini bilme ve öğrenci ile empati yapabilme becerisi yatar. Öğrencinin biyo, psiko ve sosyal özelliklerini bilmeyen bir öğretmenin, 40 dakikalık zaman dilimini etkili kullanması zorlaşır. Her sınıf, ilişkiler ve iletişim açısından oluşur. Öğretmenin iletişim dili, sorun çözme biçimi, kişilik özellikleri, stresle ve öfkeyle başa çıkma tarzı, sınıf yönetiminin köşe taşlarını oluşturur.

Sınıfta eğitim-öğretim faaliyetleri yürütüldüğü için, sınıfa mutfak adı verilir. Öğretim sürecinin iyi planlanması, materyallerin hazırlanması, doğru öğretim yöntem-tekniklerinin seçilmesi, öğretmenin dikkat çekme, öğrencinin motivasyonunu artırma eylemleri, başarılı sınıf yönetiminde önemli rol oynar.

Kültürümüzde disiplin kavramına sertlik, tavizsiz tutum gibi farklı anlamlar yüklense de, eğitimde disiplin, kurallara uyma zorunluluğudur. Eğitim-öğretim ortamlarında etkili sınıf yönetiminde olmazsa olmaz durumların başında disiplin gelir. Okuldaki eğitim-öğretim faaliyeti kurallardan oluşur ve kurallara uyma, kuralları içselleştirme, akademik başarının artırılmasında hayati öneme sahiptir.

Öğretmenlerin bir kısmı konuları yetiştiremediğini, ders saatlerinin az olduğunu anlatır, zamanı etkili yönetemediğinden şikâyetçi olur. Sınıfta zaman yönetimi, liderlik kadar önemli bir durumdur. Zamanı etkili yöneten öğretmenler, sınıfta potansiyel disiplin sorunlarının ortaya çıkmasını da engeller.

Sınıfların çoğunluğu heterojen özellikler taşır. Farklı zekâ, ilgi, bilgi ve yeteneğe sahip öğrenciler bir sınıfta toplanabilir. Çoğu zaman özel gereksinimi olan öğrenciler de sınıfta bulunur. Bu farklılıkları fark etmek ve yönetmek, bilgi, beceri

ve deneyim ister. Özellikle göçmenlerin yoğunlukta oldukları sınıflarda, çift dillilik sorunu ortaya çıkar.

Öğrencilerin ders dışı ortamlarını yönetmek, velilerle etkili iletişim ve etkileşim içerisinde olmak, öğrencilerin bazı potansiyel disiplin sorunlarının ortaya çıkmasını engellediği gibi, veli-okul iş birliği, öğrencinin akademik başarısının artmasında önemli rol oynar.

Sınıfta teknolojiyi iyi kullanmak, öğrenmeyi kolaylaştırdığı, kalıcı öğrenme sağladığı gibi, zamanın etkili kullanılmasını, öğrenci motivasyonunun artması gibi pek çok duruma da katkı sağlar.

Sınıfta her şey konuşulmaz bazen öğrencinin hal ve hareketleri, beden dili, öğretmenlere data sağlar. Bu datayı iyi okuyan, tedbir alan, öğrenciyi anlayan öğretmenler, öğretmenlik mesleğinde efsane işler yapabilir.

Kitabın içerisinde “Sıra Sizde”, Hayatın İçinden” “Okuma Parçaları” ve “Değerlendirme Soruları” bulunmaktadır. Bu başlıklar, bölümde anlatılan konunun içeriğine uygun olarak hazırlanmıştır. Konu anlatımından sonra “Sıra Sizde” sorusu ve bölüm sonunda da cevabı vardır. İşlenen konunun hayatla ilişkisi bölüm sonunda bulunan “Hayatın İçinden” başlığı altında işlenmektedir. Çoğu bölümde, konunun gerçek hayatla ilişkisini kurabilmeniz ve detaylı araştırma yapabilmemiz için ilgili linkler de verilmiştir. Bölümün içeriğine uygun okuma parçaları bulunmaktadır. Bu okuma parçaları, bölümün daha iyi kavranmasına ve öğrenilen bilgilerin transfer edilmesine katkı sağlayacağı varsayılmaktadır. Her bölümün sonunda beş seçenekli değerlendirme soruları ile öğrenilen konuların tekrar edilmesi ve pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca her bölümle ilgili powerpoint sunusu mevcuttur. Talep edilmesi halinde ilgili kişilere editörler tarafından mail yoluyla gönderilecektir.

Sınıf yönetimi kitabı yukarıda ifade ettiğimiz kaygıların, çabanın ve öz verinin neticesinde yayıma hazırlandı. Bir grup fedakâr ve alanında uzman olan arkadaşımız bu süreçte bizim paydaşımız oldu. Bu aşamada bizi destekleyen, kitaba katkıda bulunan tüm eğitim emekçilerine ve Pegem çalışanlarına teşekkürlerimiz içtendir.

Editörler

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU

ORCID: 0000-0001-7753-2222

Kübra YENEL

ORCID: 0000-0002-4237-9763

Eylül / 2021

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU - Kübra YENEL

1. Bölüm: Lider Öğretmen

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7753-2222

Ali DURAN, Şehit Gültekin Tırpan MTAL

ORCID No: 0000-0001-6132-4066

2. Bölüm: Sınıf Ortamının Fiziksel, Sosyal ve Eğitsel Boyutlarının Düzenlenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Berna YÜNER, Yozgat Bozok Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7162-8397

3. Bölüm: Sınıf Yönetimi Stratejileri

Doç. Dr. Veysel OKÇU, Siirt Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3807-506X

4. Bölüm: Sınıf İçi İletişim

Doç. Dr. Öznur TULUNAY ATEŞ, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1784-7227

5. Bölüm: Sınıfta Motivasyon

Doç. Dr. Tuğba HOŞGÖRÜR, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7109-3935

6. Bölüm: Öğretimin Yönetimi

Doç. Dr. Pınar BİLASA, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-8897-9222

7. Bölüm: Sınıfta Olumlu Disiplin Oluşturma

Doç. Dr. Uğur AKIN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4911-3781

8. Bölüm: Kademelere Göre İstenmeyen Davranışlar ve Yönetimi

Doç. Dr. Emel TÜZEL İŞERİ, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5638-0450

İremnur ÇOLAK, Tokat Gaziosmanpaşa Ortaokulu

ORCID No: 0000-0002-3840-1876

9. Bölüm: Sınıfta Duygu Yönetimi

Doç. Dr. Neslin İHTİYAROĞLU, Kırıkkale Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3872-0922

10. Bölüm: Sınıfta Teknoloji Yönetimi ve Çevrim İçi Eğitim

Doç. Dr. Nedim ÖZDEMİR, Ege Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3054-926X

11. Bölüm: Sınıfta Farklılıkların Yönetimi

Kübra YENEL, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4237-9763

12. Bölüm: Sınıfta Zaman Yönetimi

Dr. Barış ERİÇOK, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9217-9615

13. Bölüm: Öğretmen Veli İletişimi

Dr. Behiye DAĞDEVİREN ERTAŞ, Yozgat Bozok Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-2431-1914

14. Bölüm: Bireyi Tanıma Yöntem ve Teknikleri

Dr. Öğr. Üyesi Naciye GÜVEN, Kırıkkale Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6143-3681

15. Bölüm: Öğretmenin Beden Dili

Doç. Dr. Abbas ERTÜRK, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-3324-6731

16. Bölüm: Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitimi

Prof. Dr. Necmi GÖKYER, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8107-2388

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM LİDER ÖĞRETMEN

Giriş.....	1
Lider Öğretmen	6
Niçin Lider Öğretmen?.....	11
Lider Öğretmenin Kişilik Özellikleri ve Mesleki Yeterlikleri	14
Lider Öğretmenlik Modelleri	16
Lider Öğretmen Rollerini	21
Lider Öğretmenin Motivasyon Kaynakları	24
Türk Kültüründe Lider Öğretmen	25
Lider Öğretmen ve Sınıf Yönetimi	27
Özet	29
Hayatın İçinden	30
Sıra Sizde	32
Okuma Parçası.....	32
Kaynakça.....	37
Değerlendirme Soruları.....	51

2. BÖLÜM SINIF ORTAMININ FİZİKSEL, SOSYAL VE EĞİTSEL BOYUTLARININ DÜZENLENMESİ

Giriş.....	53
Sınıfın Fiziksel Ortamının Düzenlenmesi	54
Sınıfın Fiziksel Değişkenleri	55
Sınıfın Büyüklüğü	55
Yerleşim Düzeni	57
Sınıfın Isısı.....	60
Sınıfın Aydınlatması	61
Akustik ve Gürültü.....	62
Havalandırma	63
Teknolojik Donatım.....	63
Görsel Düzenleme.....	64
Sınıfın Sosyal Boyutunun Düzenlenmesi.....	65
Olumlu Bir Sınıf İkliminin Özellikleri	65

Sınıfın Eğitsel Boyutunun Düzeltilmesi	68
Özet	73
Hayatın İçinden	75
Sıra Sizde.....	75
Okuma Parçası	76
Değişen Dünyanın Eğitime Etkileri.....	76
Eğitim Hedefleri Değişti.....	76
Okulun Roller ve Ortamları Değişti.....	77
Öğrenme ve Öğretme Süreçleri Değişti	77
Öğretmen ve Öğrenci Roller Değişti.....	78
Veli Roller Değişti	78
Kaynakça.....	79
Değerlendirme Soruları.....	81

3. BÖLÜM SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİ

Giriş.....	83
Sınıf Yönetimi	84
Sınıf Yönetimi Stratejileri	87
Öğrencilerin Beklentilerini Belirleme	90
Olumlu Bir Sınıf Ortamı Oluşturma	91
Öğrenme Ortamının Sürdürülmesi.....	94
Etkili Sorular Sorma	94
Öğrenme Ortamının Kontrolünü Öğrencilerle Paylaşma	95
Motivasyonel İklim Oluşturma	96
Teknolojik Tasarımlı Sınıflar İnşa Etme.....	97
Egoyu Sınıfın Dışında Bırakma.....	98
Empati Kurma	99
Problem Çözme Becerisine Sahip Olma	99
Etkili Öğretmen-Öğrenci İlişkilerine Sahip Olma.....	100
Ödül ve Pekiştiricileri Etkili Kullanma	102
Cezalandırmaya Değil Engellemeye/Önlemeye Odaklanmak	103
Özet	104
Hayatın İçinden	104
Sıra Sizde.....	106
Okuma Parçası.....	107
Kaynakça.....	110
Değerlendirme Soruları.....	117

4. BÖLÜM

SINIF İÇİ İLETİŞİM

Giriş.....	119
İletişim Nedir?	120
İletişimin Öğeleri.....	121
Kaynak Nedir ve İletişimi Nasıl Etkiler?	122
İleti Nedir ve İletişimi Nasıl Etkiler?	124
Kanal Nedir ve İletişimi Nasıl Etkiler?	126
Alıcı Nedir ve İletişimi Nasıl Etkiler?	127
Geri Bildirim Nedir ve İletişimi Nasıl Etkiler?	128
İletişim Türleri	129
Kişi İçi İletişim.....	130
Grup İletişimi	131
Kitle İletişimi	131
Örgütsel İletişim	132
Kişiler Arası İletişim	133
Öğretmenler ve İletişim İçinde Oldukları Eğitim Paydaşları	139
İletişim ve Sınıf Yönetimi	141
Etkili İletişim.....	141
Dinleme ve Empati	143
Okulda İletişim	145
Okulda İlk Günler	145
Sınıfta İlk Gün ve İlk İzlenim	146
Öğrencilerle Tanışma.....	147
İlişki Geliştirme	148
Sınıfta İlişki ve İletişimi Güçlendirmek İçin Öğretmenlerin Dikkat Etmesi Gerekten Etkenler.....	149
Sınıfta Çatışma.....	151
Sınıftaki Çatışmaların Çözümü	153
Özet	154
Hayatın İçinden	155
Örnek Olay 1.....	155
Örnek Olay 2.....	156
Örnek Olay 3.....	157
Sıra Sizde.....	158
Okuma Parçası.....	159
Bunu Biliyor Muydunuz?	159
Çalınan Kol Saati ve Alınan Hayat Dersi	159
Kaynakça.....	161
Değerlendirme Soruları.....	164

5. BÖLÜM

SINIFTA MOTİVASYON

Giriş.....	167
Motivasyon.....	169
İçsel Motivasyon.....	170
Dışsal Motivasyon.....	171
Motivasyon Kuramları.....	173
İçgüdü Kuramı.....	173
Evrimsel Psikoloji.....	174
Dürtü Kuramı.....	174
Maslow'un Gereksinimler Hiyerarşisi Kuramı.....	175
Öz Belirlenim (Self-Determination) Kuramı.....	178
Yükleme Kuramı (Attribution Theory).....	179
Beklenti-Değer Kuramı.....	180
Anlayış Kuramı (Mindset Theory).....	181
Sosyal Bilişsel Kuram (Social Cognitive Theory).....	182
Hedef Yönelimi Kuramı (Goal Orientation Theory).....	183
Motivasyon Sorunları.....	184
Motivasyonla İlgili Somut Öneriler.....	187
Derse Başlamadan Önce Konuya Karşı Merak Uyandırma.....	188
Gerçek Yaşamla Bağlantı Kurma.....	188
Yenilikler Getirme.....	189
Görsellerden Faydalanma.....	190
Fiziksel Olarak Aktif Olma.....	190
Neşeli Dersler Hazırlama.....	192
Sözlü ve Sözsüz Sinyaller Kullanma.....	193
Sağlıklı Beslenme, Su ve Oksijen.....	193
Yeterli Zaman Verme.....	194
Özet.....	195
Hayatın İçinden.....	196
Sıra Sizde.....	196
Okuma Parçası.....	199
Kaynakça.....	201
Değerlendirme Soruları.....	205

6. BÖLÜM ÖĞRETİMİN YÖNETİMİ

Giriş.....	209
Öğretimin Yönetimi	212
Öğrenmeye Uygun Ortam	213
Olumlu Sınıf İklimi Oluşturma.....	214
Etkili Öğrenme Ortamı	216
Dersin Planlanması.....	218
Dersin Yürütülmesi	220
Derse Başlama (Giriş Etkinlikleri).....	220
Dersin Sunumu (Geliştirme Etkinlikleri)	223
Dersin Kapanışı (Sonuç Etkinlikleri)	228
Özet	230
Hayatından İçinden.....	232
Sıra Sizde	234
Okuma Parçası.....	237
Liderim Öğretmenim	237
Kaynakça.....	240
Değerlendirme Soruları.....	244

7. BÖLÜM SINIFTA OLUMLU DİSİPLİN OLUŞTURMA

Giriş.....	247
Sınıf Disiplini	249
Sınıf Disiplininin Amaçları	250
Disiplinsiz Öğrenci Davranışlarının Nedenleri.....	252
Öğrenci Kaynaklı Nedenler	252
Aile Kaynaklı Nedenler	253
Okul Kaynaklı Nedenler.....	254
Sınıf Disiplini Modelleri	255
Davranışçı Disiplin (Skinner) Modeli	255
Etkin Disiplin (Canter) Modeli	257
Öğretmen Etkililiği (Gordon) Modeli	259
Grup Dinamiği (Kounin) Modeli	261
Gerçeklik Terapisi (Glasser) Modeli	262
Mantıksal Sonuçlar (Dreikurs) Modeli	264
Bir Senteze Doğru: Olumlu Sınıf Disiplini	265
Ortak Disiplin Anlayışı.....	267

Özet	268
Hayatın İçinden	271
Sıra Sizde.....	272
Okuma Parçası	274
Sınıfta Adalet ve Disiplin Sorunları	274
Kaynakça.....	276
Değerlendirme Soruları.....	277

8. BÖLÜM

KADEMELERE GÖRE İSTENMEYEN DAVRANIŞLAR VE YÖNETİMİ

Giriş.....	281
İstenmeyen Öğrenci Davranışları	284
Sınıftaki İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Temel Nedenleri.....	285
Öğrenciye Bağlı Nedenler	286
Topluma Bağlı Nedenler.....	288
Öğretmene Bağlı Nedenler	288
Öğretim Kademelerine Göre İstenmeyen Öğrenci Davranışları	291
Okul Öncesinde İstenmeyen Öğrenci Davranışları.....	291
İlköğretimde İstenmeyen Öğrenci Davranışları	292
Ortaöğretimde İstenmeyen Öğrenci Davranışları.....	294
İstenmeyen Davranışları Düzeltmede Bütüncül Bir Bakış	296
Öğrencilerimizi Nasıl Yetiştirelim?.....	296
İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Pratik Müdahaleler: Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışıyla Karşılaştığımızda Neler Yapmak Gerekir?...	299
Özet	302
Hayatın İçinden	303
Sıra Sizde.....	304
Okuma Parçası.....	307
Kaynakça.....	309
Değerlendirme Soruları.....	313

9. BÖLÜM

SINIFTA DUYGU YÖNETİMİ

Giriş.....	315
Duygu Kavramı.....	316
Duyguların Sınıflandırılması	321
Duygu Yönetimi.....	323
Örgütlerde Duygu Yönetimi	326

Duygusal Zekâ	328
Duygu Düzenleme	331
Öğretmenlerin Sınıf Ortamında Deneyimlediği Olumsuz Duygular ve Yönetimi	334
Stres ve Yönetimi	334
Öfke ve Yönetimi	337
Kaygı ve Yönetimi	340
Özet	342
Hayatın İçinden	344
Sıra Sizde.....	344
Okuma Parçası	346
Sevgi Yoksunu Olmak.....	346
Kaynakça.....	349
Değerlendirme Soruları.....	354

10. BÖLÜM

SINIFTA TEKNOLOJİ YÖNETİMİ VE ÇEVİRİM İÇİ EĞİTİM

Giriş.....	357
Uzaktan Eğitim Kuramları	358
Bağımsız Çalışma Kuramı.....	359
Etkileşimsel Uzaklık Kuramı	361
Öğretmenlerin Çevrim İçi Eğitimde Gerek Duyduğu Beceriler	363
Pedagojik Rol	364
Yönetimsel Rol.....	366
Sosyal Rol	368
Teknolojik Rol.....	369
Özet	369
Hayatın İçinden	370
Sıra Sizde.....	371
Okuma Parçası.....	372
Çevrim İçi Eğitimin Yönetimi ve Denetimi.....	372
Kaynakça.....	377
Değerlendirme Soruları.....	379

11. BÖLÜM

SINIFTA FARKLILIKLARIN YÖNETİMİ

Giriş.....	383
Farklılık Kavramı.....	384
Farklılık Türleri.....	386

Çokkültürlülük ve Çokdillilik.....	387
Çokdilli Eğitim Modelleri.....	388
Farklılıkların Yönetimi.....	389
Sınıfta Farklılıkların Yönetimi.....	390
Sınıflarda Farklılıkların Olası Sonuçları.....	391
Özet.....	392
Hayatın İçinden.....	392
Sıra Sizde.....	394
Okuma Parçası.....	395
Kaynakça.....	398
Değerlendirme Soruları.....	401

12. BÖLÜM

SINIFTA ZAMAN YÖNETİMİ

Giriş.....	403
Zaman ve Zaman Yönetimi.....	404
Zaman Yönetimi Yaklaşımları.....	406
Düzenli Yaşam/Kendini Toplarla Yaklaşımı.....	407
Savaşçı Yaklaşımı/Zamana Sahip Çıkma.....	407
Hedef Belirleme Yaklaşımı.....	408
ABC Yaklaşımı.....	408
Sihirli Araç/Teknoloji Yaklaşımı.....	409
Zaman Yönetimi 101/Beceriler Yaklaşımı.....	409
İyileştirme/Rehabilitasyon Yaklaşımı.....	409
Zaman Yönetimi Teknikleri.....	410
Parkinson Tekniği.....	410
Pareto Tekniği (80/20 Tekniği).....	410
ÖİÖ Tekniği (Önemli İşlere Öncelik).....	411
İş Akışı Çizelgesi.....	411
Hareket ve Zaman Etüdü.....	412
PUKÖ Döngüsü.....	412
3P Tekniği.....	413
Pomodoro Tekniği.....	414
Zaman Tuzakları.....	414
Sınıfta Zaman Yönetimi.....	415
Sınıfta Zaman Tuzakları.....	417
Sınıfta Etkili Zaman Yönetimi İçin Öneriler.....	418
Öğretmenler İçin Sınıfta Zaman Yönetimi Araçları ve Uygulamaları.....	419

FocusMe	419
Trello	419
Bulut Depolama (Google Drive/Microsoft Onedrive/YandexDisc/Dropbox)....	420
Evernote	420
Forest	420
Remind	420
Focus to-do	421
Özet	421
Hayatın İçinden	423
Sıra Sizde.....	423
Okuma Parçası.....	425
Değme Zaman Yönetimine Taş Çıkaran Pareto İlkesi	425
Kaynakça.....	428
Değerlendirme Soruları.....	430

13. BÖLÜM ÖĞRETMEN VELİ İLETİŞİMİ

Giriş.....	433
Sınıf Yönetimi ve Veli-Öğretmen İletişimi	434
Ebeveyn Stilleri ve Sınıf Yönetimine Etkileri.....	435
Öğretmen Veli İlişkisinin Ekolojik Kuram Açısından Değerlendirilmesi	439
Öğretmen – Veli İlişkilerinin Yasal Dayanağı	440
Öğretmen – Veli İş Birliğini Geliştirme	441
Başarılı Bir Veli-Öğretmen İletişiminde İlkeler	443
Velinin Eğitim Sürecine Katılımlarının Etkileri	444
Veli-Öğretmen Arasındaki İletişimi Engelleyen Faktörler	446
Veliden Kaynaklanan Engeller.....	446
Okuldan Kaynaklanan Engeller	449
Öğretmenden Kaynaklanan Engeller	450
Öğrenciden Kaynaklanan Engeller	451
Kültürel ve Toplumsal Engeller	451
Öğretmen Veli İletişiminde Kullanılacak Yöntemler	452
Bireysel Görüşmeler.....	452
Ev Ziyaretleri.....	453
Küçük Notlar	454
Mektup - E-posta ile İletişim	455
Süreç Raporları	456
Etkinlikler	457

Telefon Görüşmeleri	458
Haber Bültenleri	458
Veli Toplantıları	458
Aile Eğitim Programları	458
Aile Seminerleri.....	459
Kitapçıklar.....	459
Aile Takvimi.....	459
Örnek Olay.....	459
Açık Ziyaretçi Politikası	460
Sosyal Medya Anlık Mesajlaşma Uygulamaları	460
Okul Veli İletişimini Güçlendirmek İçin Öneriler.....	461
Velilere Yönelik Öneriler	461
Öğretmenlere Yönelik Öneriler	462
Problem Çözme Basamaklarını Kullanma	465
Okul Yönetimine Yönelik Öneriler	466
Özet	469
Hayatın İçinden	470
Sıra Sizde.....	470
Okuma Parçası.....	471
Kaynakça.....	474
Değerlendirme Soruları.....	480

14. BÖLÜM

BİREYİ TANIMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Giriş.....	483
Bireyi Tanıma ve Bireysel Farklılıklar	485
Bireyi Tanımanın Amacı ve Gerekliliği	487
Bireyi Tanıma Hizmeti ile İlgili Ahlaki İlke ve Anlayışlar	488
Bireyi Tanıma Tekniklerinin Sınıflandırılması.....	491
Psikolojik Testler	492
Yetenek Testleri.....	492
Başarı Testleri	493
İlgi Envanterleri.....	494
Kişilik Testleri.....	495
Tutum Ölçekleri	495
Test Dışı Teknikler	496
Gözleme Dayalı Teknikler	496
Kendini Anlatma Teknikleri.....	500

Başkalarının Kanlarına Dayalı Teknikler	503
Etkileşime Dayalı Teknikler.....	508
Özet	510
Hayatın İçinden	511
Sıra Sizde.....	512
Okuma Parçası.....	514
Kendini Bil	514
Kaynakça.....	517
Ekler	520
Ek 1: Otobiyografi*	520
Otobiyografi Form Örneği.....	521
Ek 2: Arzu Listesi/Yarım Bırakılmış Cümle “Olsaydım”	522
Ek 3: Kimdir Bu?	523
Ek 4: Ev Ziyaret Formu.....	526
Değerlendirme Soruları.....	528

15. BÖLÜM

ÖĞRETMENİN BEDEN DİLİ

Giriş.....	531
Beden Dili.....	534
Beden Dilini Bilmek Neden Önemlidir?.....	534
Sözel Dil ve Beden Dili	535
Beden Dilinin Beyindeki Kaynağı.....	536
Beden Dili ve Kültür	538
Öğretmenin Beden Dili	541
Kişiler Arası Mesafe	546
İlk İzlenim	549
Jestler ve Mimikler	550
Gözler.....	551
Baş	555
Eller	557
Kollar.....	560
Dokunma.....	563
Ayaklar	565
Oturma	569
Kılık Kıyafet ve Araçlar	570
Özet	572
Hayatın İçinden	573

Sıra Sizde.....	575
Okuma Parçası.....	576
Akıllı Hans	576
Kaynakça.....	578
Değerlendirme Soruları.....	582

16. BÖLÜM

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ

Giriş.....	585
Sınıfta Okul Başarısızlığı	586
Ev ve Aile Ortamı.....	587
Bireysel Özellikler	589
Engel Türleri ve Özellikleri	590
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Çocukların Sınıflandırması	591
Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocuklar (ZGY)	592
Nedenleri.....	593
Zihinsel Engellilerin Derecelerine Göre Sınıflandırılması	593
Özel Gereksinimli Çocukların Eğitimleri.....	598
Öğretmenlere Öneriler.....	599
İşitme Yetersizliği Olan Bireyler	600
İşitme Engelli Çocuğun Tanılanması	602
İşitme Engelli Çocuğun Kişilik Gelişimi.....	603
İşitme Eğitiminin Amacı	604
İşitme Engelli Çocukların Eğitiminde Kullanılan Teknikler.....	604
Görme Yetersizliği Olan Bireyler.....	604
Görme Yetersizliği Olan Çocuğun Tanılanması	605
Görme Yetersizliğinin Nedenleri	606
Kaynaştırma Eğitimi Öngörülen (Görme Engelli) Çocuğun Sınıfta Değerlendirilmesi.....	607
Türkçe Dersinde Neler Yapılabilir?	608
Matematik Dersinde Neler Yapılabilir?	608
Resim Dersinde Neler Yapılabilir?	608
Beden Eğitim Dersinde Neler Yapılabilir?	609
Kaynak Oda	609
Fiziksel Sorunları Olan Çocuklar.....	609
Fiziksel/Ortopedik Yetersizlikleri, Sağlık Problemleri ve Çoklu Yetersizlikleri Olan Çocuklar	609
Fiziksel/Ortopedik Yetersizlikleri, Sağlık Problemleri ve Çoklu Yetersizlikleri Olan Çocukların Özellikleri Nelerdir?.....	610

Fiziksel/Ortopedik Yetersizliklerin, Sağlık Problemlerinin ve Çoklu Yetersizliklerin Tanımlanması.....	611
Sınıf Öğretmenleri İçin Minimum Evrensel Önlemler	614
Nöromotor Bozukluklar	615
Dejeneratif Hastalıklar ve Öneriler.....	618
Öğretmenlere Öneriler.....	618
İletişim, Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Çocuklar	619
İletişim	620
Dil.....	620
Konuşma Bozuklukları.....	622
Yetersizlik Alanlarına Eşlik Eden, İletişim, Dil ve Konuşma ile İlgili Olası Problemler.....	623
Öğretmenlere Öneriler.....	624
Öğrenme Güçlükleri Olan Çocuklar	624
Öğrenme Güçlükleri Olan Öğrencilerin Özellikleri.....	625
Okuma becerisi	625
Yazma Becerisi	625
Aritmetik Becerileri	626
Çalışma Alışkanlığı	626
Organize Olma Becerileri.....	626
Oryantasyon (Yönelim) Becerileri.....	626
Sözel İfade Becerisi	627
Motor Beceriler	627
Öğretmenlere Öneriler	627
Disleksi Çocukların Öğretmenleri İçin Öneriler.....	629
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Gösteren Bireyler	629
Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunun Belirtileri.....	630
Dikkatsizlik.....	630
Hiperaktivite.....	631
Tepkisellik (Dürtüsellik/İmpulsivite).....	631
Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunun (DEHB) Nörolojik, Genetik ve Çevresel Nedenleri.....	633
Duygusal, Davranışsal ve Sosyal Uyum Bozukluğu Olan Çocuklar.....	634
Hayatın İçinden: Öğretmen ve Kaynaştırmanın Baskıları.....	639
Öğretmenlere Öneriler.....	641
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar	641
Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocuklar (Üzy).....	644
Özet	647
Hayatın İçinden 1	648
Hayatın İçinden 2	648

Hayatın İçinden 3	649
Hayatın İçinden 4	649
Hayatın İçinden 5	650
Sıra Sizde.....	650
Okuma Parçası.....	653
Roger'ın Ailesinin Bir Günü	653
Kaynakça.....	655
Değerlendirme Soruları.....	659
Dizin	661

1. BÖLÜM

LİDER ÖĞRETMEN

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7753-2222

Ali DURAN, Şehit Gültekin Tırpan MTAL
ORCID No: 0000-0001-6132-4066

GİRİŞ

...Liseyi Kars'ın ücra bir köşesinde okudum. Babam çoban annem ise mevsimlik işçiydi. Durumumuz iyi değildi, böyle olunca da ilkokuldan sonra okumak istemedim. Ailem kendi durumlarına düşmeyeyim diye beni liseye gönderdi. İlk iki yıl tam bir eziyetti. Öğretmenlerimiz çok sinirli ve isteksizdi. Burası, onlar için sürgün yeri gibiydi ve sanki biz de onların başına cezaydık. Sürekli okuldan kaçıyordum. Derslerim de kötüydü ama bunlar kimsenin umurunda değildi. Yıkık dökük bir okul, zor iklim şartları... Bir de benimle mi uğraşacaklardı? En son canıma tak dedi ve bir ay kadar okula gitmedim. Ardından "Sınavlara gireyim en azından" diyerek okula gittim. Okula gittim ama burası bizim okulumuz muydu? Her yer onarılmış ve bizim sınıftaki pasaklılar tertemiz giyinmişti. Teneffüste kimse kimseye küfretmiyordu. Sınav başladı, karşımda yüzü güneş gibi parlayan bir kadın vardı. Yeni öğretmenmiş. Sınav oldu ve bitti. Tabi ben hiçbir şey yazamadım. Ertesi gün yeni öğretmen beni yanına çağırdı, tanıştık önce. "Tanıştığımıza memnun oldum" dedi. İlk defa birisi benimle tanıştığına memnun oluyordu. Sınavımı sordu, ben de anlattım. Bana ne olmak istediğimi sordu. "Bilmem ki ne olabilirim?" dedim. Sonra okulun yeni hâlini nasıl bulduğumu sordu. Hepsine kendisi öncülük etmiş. Her öğrenci ile tek tek konuşmuş. Ailelerinin mesleklerini sormuş: Kimi boyacı kimi sıvacı. Onları da okula çağırmış. Bizimkileri de yanına katmış ve hep bir elden okulu boyamış, sıvamışlar. Duvara sınıf kurallarını asmışlar. Bana da sordu: "Eklemek istediğin bir şey var mı?" diye. Ne haddimdi benim? "Hepsini arkadaşların yazdı." dedi. Sonra bizim arkadaşlara sordum: "Bu nasıl hoca?" diye. Hepsi çok sevmiş. Pek nüktedanmış. "Çok güldürüyor bizi." dediler. Derste öyle kitap okuyup da geçmiyormuş, sürekli oyunlar oynatıp projeler veriyormuş. Bizimkiler derse gitmek için can atıyorlardı. Derslerde zaman zaman

gündemi de konuşuyorlarmış. Bizim oralarda gençlerin fikirlerine önem vermezler hâlbuki. “Vay be!” dedim. Bu nasıl hocaymış? İki sene dersimize girdi. Ben bile artık koşu koşu derse gidiyordum. Sürekli gülen bir yüzle ve fikirlerimize verdiği önemle beni daha çok teşvik ediyordu. Mezun olurken “Ben de böyle bir öğretmen olup insanların yüreklerine dokunacağım.” dedim. Şimdi ben de bir öğretmenim ve mesleğimde on beşinci yılımı doldurdum. Her sene güneşimizi ziyaret eder ve hâlen bir şeyler öğrenmeye çalışırım (Anlatan Bilge ACAR-Sınıf yönetimi ders notlarından).

...Öğretmen olabilmek için çok çalışmış ve sonunda emeğimin karşılığını almıştım. İlk görev yerim olan Gümüşhane'nin Kelkit ilçesinde öğretmenliğe başlamış olduğum gün çok heyecanlı ve mutluydum. Sınıf kapısına yaklaştıkça heyecanım artıyor, bilgilerimi öğrencilerimle paylaşmak için sabırsızlanıyordum. Sınıfa girdiğimde hep birlikte ayağa kalkan ve “Oturun!” komutumuyla yerlerine oturan öğrencilerimin benim rehberliğime ihtiyaçları olduğunu savunmasız ve masum gözlerinden anlayabiliyordum. Aradan zaman geçmiş ve öğrencilerimle uyumu yakalayabilmiştim. Beni çok seviyorlardı. Onların bu sevgisiyle mesleğime olan hevesim artıyordu. Sınıfımda iri kocaman gözleri olan öğrencim Mustafa'nın derse geç kalması dikkatimi çekiyor ve bu durum beni mutsuz ediyordu. Mustafa'ya neden geç kaldığını her defasında soruyor ve çeşitli bahanelerle geçiştirdiğini anlayabiliyordum. Bir gün bu durumun gerçek sebebini öğrenmek için ders öncesi Mustafa'nın evine gittim ve sabahçı olan ağabeyinin okul kıyafetlerini hızlı bir şekilde üzerine geçirdiğini, ağabeyinin çantasını alıp koşmaya başladığını gördüm. O an ekonomik durumlarından dolayı ikinci bir kıyafet, çanta, defter alamayacaklarını anladım. Okul çıkışı Mustafa'ya okul kıyafeti ve ders araç-gereçleri aldım. Mustafa'yı uygun bir zamanda yanıma çağırdım ve bunları bir hediye olarak kabul etmesini istedim. Mustafa'nın gözlerindeki ışıltıyı gördüğümde dünyalar benim olmuştu. Mustafa artık okula geç kalmıyor, bedeninden büyük formayla okula gelmiyordu. Üstelik yeni ders araç-gereçleriyle derse daha çok katılıyordu. Bu anım, bana öğretmen olmanın aynı zamanda öğrenciyi anlamayı, onlara yardım edebilmeyi, bu mesleğin insani ve vicdani yönünü bir kez daha hatırlatmıştır. Ne mutlu öğretmen olmayı başarabilenlere (Anlatan Ayşe Nur YAZICI-Sınıf yönetimi ders notlarından).

...Ayşe'nin öğretmeni sınıfa girdiğinde gülümser ve selam verir. Ayşe'ye göre, öğretmeni her zaman mutlu, samimi ve anlayışlıdır. Derslerine severek giden Ayşe, ailesine de sürekli öğretmenini anlatır. Ayşe'nin anlattığına göre, öğretmeni okulun ilk günü sınıf kurallarını öğrencilerine danışarak belirlemişti. Eğer kurallara uyulmazsa yine öğrencilerin belirlediği cezalar uygulanacaktı. Öğretmen şöyle demişti: “Demokrasinin olduğu yerlerde herkes düşüncesini ifade etmekte özgür-